

Preporuke EU

sa 1. sastanka Pododbora za transport, energiju, životnu sredinu i regionalni razvoj

Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine

Brisel, 30. novembar 2016.

TRANSPORT

1. Komisija je pozdravila usvajanje i objavljivanje cjelodržavne okvirne strategije za oblast transporta i provedbenih akcionih planova, a koje Komisija trenutno razmatra, te istakla njenu važnost za daljnje usklađivanje sa standardima EU, kao i za deblokiranje pristupa sredstvima iz pretpristupnog instrumenta IPA za ulaganja u tom sektoru.
2. U pogledu povezanosti, Komisija je naglasila važnost provođenja mjera za reformu povezanosti, na koje se BiH obavezala tokom samita šest zemalja Zapadnog Balkana u Beču i Parizu. Komisija je posebno istakla kratkoročni prioritet završetka pregovora sa Hrvatskom u pogledu sporazuma o prelasku granice željezničkim saobraćajem i uspostavljanja zajedničke stanice na osnovnoj mreži u BiH.
3. Komisija je preporučila uspostavljanje strožijeg okvira za sigurnost na cesti, te izradu strategije za sigurnost na cesti sa jasnim ciljevima i pripadajućim akcionim planovima. To bi trebalo biti praćeno kombinacijom provedbenih mjera i obrazovanja i podizanja svijesti javnosti.
4. U tom pogledu, Komisija je ohrabrila BiH da sljedeće godine aktivno učestvuje u inicijativi EU *Evropski dan bez smrti na cestama*, u cilju podizanja svijesti o rizicima i povećanju vidljivosti akcija vezanih za sigurnost na cestama.
5. Komisija je ohrabrila organe vlasti BiH da ulože dodatne napore u izradu zakona koji će se primjenjivati na prevoz opasnih roba i koji će biti usklađeni sa međunarodnim sporazumima i *acquis*-em EU.
6. U pogledu željezničkog saobraćaja, Komisija je primjetila da su organ za sigurnost i organ za istraživanje nesreća u BiH spojeni u jedno tijelo, što je zabranjeno na osnovu Direktive EU o sigurnosti, te je predložila spajanje organa za istraživanje nesreća na željeznici sa organom za istraživanje nesreća u zračnom saobraćaju. Komisija je pozvala BiH da dostavi detaljne informacije o stanju u vezi sa Direktivom 2012/34/EU. BiH treba omogućiti da se izvještaji o mrežama objave što prije. Državna željeznička preduzeća u BiH (uključujući sva tri operatera u Federaciji BiH koji se bave prevozom tereta i željeznička preduzeća oba entiteta) bi trebali sarađivati sa privatnim željezničkim preduzećima iz EU koja će prihvatati njihova vozila na ulazu i izlazu iz Hrvatske, u skladu sa zahtjevima pravnih propisa o konkurenciji.
7. Komisija je pozdravila namjeru BiH da nastavi proces približavanja svog zakonodavstva propisima EU. Podsjetila je predstavnike BiH da ta obaveza obuhvata sve nivoe vlasti i da se ne može ograničiti na entitete. BiH treba da radi na nezavisnosti i finansijskoj

stabilnosti upravitelja infrastrukture. Treba i da dostavi raspored usvajanja i provedbe novih zakona.

8. Komisija je naglasila važnost sanacije rijeke Save, uključujući i čišćenje plovnog puta i rekonstrukciju luke Brčko.
9. U pogledu zračnog saobraćaja, Komisija je podsjetila na inspekciju Direkcije za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA), koju je provela EASA. Izrazila je zabrinutost zbog preostalih otvorenih i neriješenih neusklađenosti i pozvala BHDCA da blisko saraduje sa Evropskom agencijom za zračnu sigurnost i dostavi, u okviru novog roka, dovoljne dokaze svojih mogućnosti i sposobnosti za vršenje sigurnosnog nadzora.
10. Komisija je preporučila BiH da pažljivo prati dešavanja u sektoru transporta u EU sa ciljem da isplanira korake koje bi mogla poduzeti sad ili u budućnosti.

Daljnje aktivnosti

- *U pogledu problema koji je iznijela BiH a koji se odnosi na tehničke greške na mapama i tabeli o graničnim prelazima sa susjednim zemljama, Komisija je zatražila dostavljanje pismenog pojašnjenja.*
- *Kada se radi o pravima putnika, Komisija je zatražila od delegacije BiH da dostavi detaljnije informacije o stanju u pogledu preuzimanja i provođenja *acquis*-a EU.*
- *U pogledu sigurnosti na cestama, Komisija je zatražila najnovije statističke podatke za čitavu zemlju o broju smrtnih slučajeva i ozbiljnih povreda, kao i aktivnosti koje su i prošlog godini poduzeli inspektori i nadležna ministarstva u cilju poboljšanja sigurnosti na cesti i izvještavanja javnosti.*
- *U pogledu zračnog saobraćaja, Komisija je zatražila da BiH dostavi sve relevantne informacije i službeno zatraži posjetu ECAA tima za procjenu stanja u pogledu prve prelazne faze Sporazuma o Zajedničkom evropskom zračnom prostoru.*

ENERGIJA

11. U pogledu pitanja koja se odnose na energiju, Komisija je ponovo izrazila svoju zabrinutost zbog odsustva koherentnog pristupa strateškom razvoju, zakonskih okvira i regulatornih sistema u energetske sektoru. Komisija je posebno istakla da BiH i dalje ozbiljno i stalno krši svoje obaveze koje proizlaze iz Ugovora o Energetskoj zajednici, posebno u području prirodnog gasa. Pozvala je vlasti u BiH da unaprijede usklađivanje zakonodavstva i podzakonskih akata sa *acquis*-em EU za cijeli energetske sektor. Komisija je nadalje izrazila žaljenje što je na nivou entiteta pravni okvir u velikoj mjeri iscjepkan i što nema aktivnosti vezanih za preuzimanja propisa iz Trećeg energetskeg paketa.

Energetska strategija BiH

12. Komisija je ponovila svoj zahtjev za donošenje konkretne i sveobuhvatne cjelodržavne energetske strategije. To će osigurati buduću sigurnost snabdijevanja zemlje i njen ekonomski razvoj, kao i pristup fondovima EU.
13. Komisija je potvrdila da će polazne tačke cjelodržavne strategije biti dva dokumenta na entitetskom nivou, ali da ona mora pružiti sveobuhvatan prikaz dešavanja u sektoru u cijeloj zemlji tako što će određivati prioritete od zajedničkog interesa. U tom smislu, Komisija preporučuje pojačanu saradnju i koordinaciju u korist zajedničkih interesa.

Ugovor o Energetskoj zajednici: Preuzimanje propisa EU

Električna energija

14. Sekretarijat Energetske zajednice (EnCS) je naglasio da sadašnji zakonodavni okvir na državnom nivou još uvijek nije u skladu sa "Trećim paketom", a nedavno preuzete obaveze tek treba dovršiti. Komisija je naglasila potrebu za napretkom u preuzimanju i usvajanju svih potrebnih propisa.
15. Radna grupa koju je osnovao MVTEO treba biti učinkovitija, i potrebno je poštovati i pridržavati se kratceg roka koji su ministri dogovorili za usvajanje novog zakona, a to je mart 2017. godine.
16. Komisija i Sekretarijat Energetske zajednice su istakli potrebu za daljim strukturnim reformama u skladu sa odgovarajućim *acquis*-em, kao što je razdvajanje distribucijskih operatora, razdvajanje i certificiranje operatera prenosnog sistema i dalja deregulacija cijena električne energije.
17. Republika Srpska, Federacija BiH i Brčko Distrikt još uvijek nisu uskladili svoje zakone sa odredbama Trećeg paketa. Timovi za izradu propisa trebaju postaviti, objaviti i poštovati kraće rokove za završetak, u skladu sa skorašnjim ministarskim sporazumom.
18. EnCS je potvrdio da njegovi stručnjaci stoje na raspolaganju za sve tražene konsultacije u izradi propisa, u zemlji ili u prostorijama EnCS u Beču. EnCS bi također trebao biti uključen u procjenu konačnih nacrti propisa prije usvajanja. Nacrti zakona trebaju biti usaglašeni i usvojeni u kratkom vremenskom periodu prije isteka roka u martu 2017. kako bi se spriječilo pokretanje novog postupka protiv BiH zbog neizvršavanja obaveza.
19. Otvaranje tržišta električne energije je zakonski moguće, ali je učinkovito odgađano već godinama. Komisija je istakla da nedostatak usklađenosti sa Trećim paketom ne bi trebao biti prepreka za to. Propisi za veleprodajno tržište su i dalje nepotpuni i ne primjenjuju se, izuzev za balansiranje. To zahtijeva dalje aktivnosti na osiguravanju da regulatorni okvir bude usklađen sa zakonima Trećeg paketa i koherentan u cijeloj zemlji.

Gas

20. BiH mora postići dogovor o jednom zakonu na državnim nivou koji je u skladu sa relevantnim *acquis*-em EU. Komisija je izrazila zabrinutost zbog nedostatka pravnog i regulatornog okvira za gas na državnom nivou, što predstavlja ozbiljno i trajno kršenje obaveza iz Ugovora o Energetskoj zajednici, te je najveća prepreka liberalizaciji tržišta gasa. Komisija preporučuje brzo usvajanje zakona s potrebnim odredbama.

21. EnCS je upozorio da će morati nastaviti postupak protiv BiH zbog neizvršavanja obaveza na tržištu gasa u proljeće 2017. godine, osim ako vlasti u BiH ne postignu dogovor i usvoje relevantne propise na državnom i entitetskom nivou.

Obnovljiva energija

22. Komisija i EnCS su ponovo istakli da je potrebno što prije dostaviti izvještaj o napretku u promovisanju obnovljive energije za period 2014-2015, a koji sadrži detaljnije podatke o potrošnji obnovljive energije u državi. Nacionalni akcioni plan za obnovljivu energiju se može revidirati nakon dovršetka Regionalnog master plana za vode, sredinom 2017. godine. Komisija je potakla BiH da se fokusira na provedbu Plana, te da pažljivo prati i nastavi dostavljati statističke podatke, između ostalog i o korištenje biomase.
23. Potrebno je u potpunosti preuzeti Direktivu 2009/28/EZ o obnovljivim izvorima energije, te usvojiti i primijeniti relevantne zakone. EnCS je ukazao na potrebu da se mehanizmi podrške koji se koriste usklade sa Smjernicama Evropske Komisije o državnoj pomoći za zaštitu životne sredine i energiju 2014-2020.

Energetska efikasnost

24. Komisija je konstatovala da se kasni sa usvajanjem nacionalnog akcionog plana za energetska efikasnost (NEEAP-a), te je pozvala na brži napredak u ovoj oblasti. Važno je da BiH što prije usvoji NEEAP i dostavi ga na razmatranje, da bi se okončao predmet o kršenju obaveza vezan za to, a kojeg je EnCS pokrenula protiv BiH.
25. EnCS je ukazao na potrebu brze provedbe Direktive 2006/32/EZ o efikasnosti krajnjeg korištenja energije i energetske usluge, s obzirom na to da je rok istekao u junu 2016. godine.
26. Komisija je konstatovala da FBiH i Brčko Distrikt kasne u tome, te ponovo pozvala na veću koordinaciju između vlasti na državnom i entitetskom nivou.

Smanjenje emisija

27. Komisija je preporučila da se preduzmu jači naponi na usvajanju zakona potrebnih za provedbu Nacionalnog akcionog plana za smanjenje emisija, kao i da se Direktiva o industrijskim emisijama preuzme na pravi način za potrebe novih industrijskih pogona.
28. EnCS je istakao da je pravovremeno preuzimanje i provedba Direktive o sumporu u gorivima bitno za rješavanje postupka o kršenju, koji je u toku. Time bi se olakšalo i rješavanje konkretnih problema zagađenja zraka koje uzrokuje rafinerija u Brodu.

Sigurnost snabdijevanja

29. Komisija i EnCS su još jednom ukazali na nepostojanje pravnih propisa o obaveznim naftnim zalihama na državnom nivou i nacionalne politike za ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz Direktive 2009/119/EZ. Potakli su vlasti u BiH da preduzmu potrebne korake ka koordinisanoj i sveobuhvatnoj izradi funkcionalnog i usklađenog mehanizma za obavezne zalihe, uzimajući u obzir regionalne perspektive.

Nuklearna energija

30. Nije bilo predstavnika koji bi izvijestio o stanju u ovoj oblasti. Komisija je zatražila da BiH dostavi pismene odgovore na eventualna dodatna pitanja.

ŽIVOTNA SREDINA

31. Komisija je pozdravila aktivnosti koje se odvijaju u BiH na svim nivoima vlasti vezano za izradu akcionih planova i pravnih propisa. Takođe je pozdravila napredak ostvaren na ratifikaciji više međunarodnih konvencija i protokola. Međutim, istakla je da se sad pažnja treba posvetiti samoj provedbi i da će se od BiH očekivati da izvijesti o tome.

32. Komisija očekuje da Bosna i Hercegovina formalno utvrdi postupke za imenovanje i rad nacionalnih informacijskih tačaka za provedbu konvencija o životnoj sredini.

33. Sveukupni napredak u usklađivanju sa *acquis*-em EU u oblasti životne sredine i provođenju propisa je i dalje ograničen. BiH treba značajno ojačati saradnju i koordinaciju između različitih institucija na entitetskom i državnom nivou nadležnih za zaštitu životne sredine.

34. Što se tiče usvajanja cjelodržavne Strategije za usklađivanje propisa u oblasti životne sredine (EAS), Komisija je pozdravila napredak u pripremi nacрта EAS za usvajanje na različitim nivoima u BiH. Predstavnici BiH su najavili mogućnost usvajanja Strategije u 2017. godini. Komisija je istakla dostupnost nacрта strategija na četiri nivoa vlasti, koje zajedno čine cjelodržavnu EAS. Zato je Komisija pozvala da se više pažnje posveti koordinisanom pristupu, sa ciljem paralelnog usvajanja.

35. U pogledu jačanja administrativnih kapaciteta, Komisija je ohrabrila BiH da preduzme odgovarajuće mjere na izgradnji efikasnih i djelotvornih kapaciteta u oblasti životne sredine, da bi se osiguralo adekvatno ispunjavanje budućih zadataka i zahtjeva.

36. U pogledu kvaliteta zraka, Komisija je zatražila informacije o tome kad će se usvojiti i primijeniti cjelodržavna strategija i sistem nadzora, naglašavajući da, iako postoji na entitetskom nivou, zaštita kvaliteta zraka bi se bolje rješavala na državnom nivou. Zasad nisu preduzete nikakve aktivnosti na izradi cjelodržavne strategije i sistema nadzora. Komisija je naglasila značaj preuzimanja Direktive o nacionalnim gornjim granicama emisije za određene onečišćujuće tvari (NEC Direktiva).

37. Što se tiče upravljanja otpadom, Komisija je konstatovala da je BiH u ranoj fazi preuzimanja i provedbe direktiva vezanih za otpad, te je zatražila informacije o planovima za izradu cjelodržavne strategije za upravljanje otpadom.

38. Što se tiče upravljanja vodama, Komisija je primijetila da je provedba *acquis*-a u ranoj fazi, dok je u preuzimanju bilo više napretka zahvaljujući podršci pruženoj kroz različite projekte EU. Već postoje akcioni planovi za provedbu više direktiva o velikim ulaganjima potrebnim u oblasti upravljanja vodama, ali oni tek trebaju da se usvoje.

39. Što se tiče zaštite prirode, BiH je u ranoj fazi preuzimanja i provedbe *acquis*-a. Komisija je skrenula pažnju na prijedloge izrađene uz pomoć finansijskih sredstava EU za izmjenu i dopunu pravnog okvira i bolje usklađivanje sa relevantnim *acquis*-em u budućnosti, uključujući direktive o pticama i staništima, kao i na prijedlog za mrežu NATURA 2000 i

nacrte planova za upravljanje koji su izrađeni. Komisija je pozvala vlasti u BiH da iskoriste ostvarene rezultate.

40. Komisija je naglasila da se pri izgradnji hidroelektrana mora uzeti u obzir životna sredina, tj. *acquis* o životnoj sredini (o procjena uticaja na životnu sredinu – EIA i strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu – SEA), kao i pravni propisi o zaštiti voda i prirode.
41. Iako je životna sredina uglavnom u nadležnosti entiteta, Komisija je naglasila da je potrebna veća uključenost i koordinacija od strane MVTEO BiH, naročito zato što će biti potreban jedan sagovornik koji će izvještavati o ispunjavanju međunarodnih obaveza u ime cijele BiH. Iznesena je opšta primjedba da će u budućnosti biti potrebna jednaka zastupljenost svih zainteresovanih strana, kako bi se dobile potpune i sveobuhvatne informacije o ostvarenom napretku. Komisija je pozvala na bolju koordinaciju i pravilno usmjereno izvještavanje.

Daljnje aktivnosti

- *Komisija je zatražila dodatne pisane informacije o nivou zagađenosti u području Slavenskog Broda, a koje uzrokuje rafinerija u Brodu (BiH), te o mjerama poduzetim radi rješavanja te situacije.*
- *Što se tiče upravljanja otpadom, zbog nejednake zastupljenosti odgovornih učesnika iz BiH, Komisija je zatražila pisani odgovor o tome u kojoj je fazi provedba Okvirne direktive o otpadu, te o sadržaju Strategije upravljanja otpadom.*
- *Komisija je zatražila da joj se u pisanoj formi dostave detaljne informacije o sadržaju entitetskih i kantonalnih programa za zaštitu prirode.*
- *Što se tiče hidroelektrana i uticaja planirane hidroelektrane Dabar u dolini rijeke Neretve u Hrvatskoj, Komisija je zatražila dodatne informacije o tome kako je prekogranični uticaj na životnu sredinu uzet u obzir u skladu sa Konvencijom ESPOO.*

KLIMATSKE PROMJENE

42. Komisija je konstatovala nedostatak napretka u usklađivanju sa klimatskim politikama i pravnim propisima EU, te je naglasila potrebu za dodatnim naporima na izradi sektorskih akcionih planova da bi se omogućila provedba Strategije nisko-karbonskog razvoja i prilagođavanja klimatskim promjenama, te da bi se dao podsticaj provedbi Pariškog sporazuma i doprinosa BiH tom sporazumu (NDC-a).
43. Komisija je pozvala nadležne organe u BiH na dosljednost u sektorskim akcionim planovima i sveukupnom strateškom pristupu u skladu sa Okvirom za klimatske i energetske politike EU 2030 i budućim zakonodavnim paketom o klimi i energiji.
44. Komisija je naglasila i da je potrebno značajno jačanje kapaciteta za aktivnosti vezane za klimu, koje bi prevazišle okvire pojedinačnih projekata.
45. Komisija je pozdravila potpisivanje Pariškog sporazuma o klimi. Predstavnicima BiH su naveli da se njegova ratifikacija očekuje početkom sljedeće godine. Naglasili su i da će nakon ratifikacije fokus biti na provedbi NDC-a.

46. Komisija je naglasila da, kako bi otpočela provedba NDC-a, pitanja klimatskih promjena se moraju uključiti u sve ekonomske sektore, uključujući energiju, transport i poljoprivredu.
47. Komisija je ponovo ukazala na važnost podizanja svijesti i jačanja administrativnih kapaciteta i međuinstitucionalne saradnje u oblasti klimatskih promjena.
48. Komisija je ohrabrila izradu projekata iz oblasti klimatskih promjena u okviru programa IPA II i veće korištenje sredstava iz programa TAIEX u tu svrhu.

Daljnje aktivnosti

- *Komisija je zatražila da dobija informacije o usklađivanju zakonodavstva relevantnog za EU (između ostalog, zakona o zagađenju zraka), o tome šta je preuzeto i o nivou usklađenosti sa *acquis-em*.*

REGIONALNI I LOKALNI RAZVOJ

49. Komisija je ponovo naglasila potrebu da se usvoji nacionalna strategija za regionalni razvoj, kako bi se mogla koristiti pomoć EU.
50. Komisija je zatražila brojčane podatke o BDP-u po glavi stanovnika, usklađene na nivou NUTS II, koji tek treba da budu dostavljeni, zbog pitanja vezanih za objavljivanje rezultata popisa. Komisija je potvrdila da je upoznata sa tim pitanjima, te je napomenula da se o pitanju popisa ne treba raspravljati na ovom sastanku.
